



Konkurs „Gmina przyjazna rodzinie 2019”

Dobre praktyki zwycięskich gmin

w obszarze polityki prorodzinnej w 2019 roku

Miasto Zabrze	
Tytuł inicjatywy	<i>„Z inkluzją na Ty – środowiskowy model wsparcia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin”</i>
<p>Środowiskowy model wsparcia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin powstał we współpracy Miasta Zabrze z Zabrzeńskim Towarzystwem Rodziców, Opiekunów i Przyjaciół Dzieci Specjalnej Troski. Organizacja ta od 1992 roku zajmuje się terapią, edukacją oraz rehabilitacją dzieci i dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną. Stowarzyszenie utworzyło w Zabrzu pierwszy ośrodek rehabilitacyjno-leczniczy, który w początkowym okresie objął opieką i wsparciem około 20 osób. Dziś Centrum Edukacji i Rehabilitacji to miejsce, w którym wsparcie uzyskuje około 120 osób z niepełnosprawnością intelektualną głębszego stopnia i sprzężonymi niepełnosprawnościami. Zatrudnia około 75 osób, a wśród nich są oligofrenopedagodzy, logopedzi, psychologowie, fizjoterapeuci, masażyści, lekarze neurologowie, pediatrzy, pielęgniarki oraz pracownicy pomocniczy.</p> <p>Adresatami środowiskowego modelu wsparcia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną (w skrócie ONI) i ich rodzin w Zabrzu są osoby niepełnosprawne intelektualnie wraz z rodzinami, opiekunami oraz jednostki samorządu i organizacje pozarządowe realizujące zadania z zakresu kompleksowej pomocy osobom niepełnosprawnym.</p> <p>Głównym problemem ONI są trudności w uczeniu się i adaptacji do istniejących warunków, trudności ze zrozumieniem świata, relacji międzyludzkich, brak umiejętności logicznego myślenia i przewidywania. Wymagają one dużego wsparcia, zarówno w zakresie przyswajania podstawowych umiejętności (takich jak jedzenie, toaleta, ubieranie się), jak i umiejętności związanych z komunikowaniem się czy zachowaniem w różnych sytuacjach społecznych. Wyróżnia się następujące stopnie niepełnosprawności intelektualnej: lekki, umiarkowany, znaczny i głęboki.</p> <p>Osoby z niepełnosprawnością intelektualną mieszkają głównie z rodzicami. Najczęściej nie pracują, utrzymują się ze świadczeń socjalnych. Część z nich jest uczestnikami warsztatów terapii zajęciowej (WTZ), środowiskowych domów samopomocy (ŚDS) lub zakładów aktywności zawodowej (ZAZ). Jeśli z różnych przyczyn nie znajdują tam miejsca lub muszą je opuścić, stają się pensjonariuszami domów pomocy społecznej (DPS) lub przez cały czas przebywają w swoich domach. Do DPS-ów trafiają nie tylko ONI wymagający opieki całodobowej, ale także - niestety - te osoby, które ze wsparciem środowiska mogłyby zamieszkać oddzielnie i samodzielnie prowadzić swoje gospodarstwo. Napotykać jednak na różne bariery: finansowe, komunikacyjne, bariery w poruszaniu, w pozyskaniu informacji, bariery związane z postawami społecznymi, brakiem zrozumienia, pracy czy</p>	



Konkurs „Gmina przyjazna rodzinie 2019”

Dobre praktyki zwyciężskich gmin

w obszarze polityki prorodzinnej w 2019 roku

nadopiekuńczością rodziców. Są grupą podlegającą stygmatyzacji. Spotykają się także z brakiem zrozumienia ich potrzeb oraz sposobów komunikowania się i zachowania.

Obecny system wsparcia nad osobami niepełnosprawnymi intelektualnie nie jest w pełni dostosowany do potrzeb. Charakteryzuje go krótki czas pracy placówek wsparcia dziennego, nieadekwatne godziny transportu do placówek, prowadzenie terapii w różnych miejscach, zbyt mała liczba form elastycznego zatrudnienia itp.

Zabrzańskie Towarzystwo Rodziców, Opiekunów i Przyjaciół Dzieci Specjalnej Troski prowadzi Centrum Edukacji i Rehabilitacji dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną. Kiedy pierwsi wychowankowie zaczęli kończyć edukację w Centrum, pojawił się problem braku miejsc, form wsparcia skierowanych do osób dorosłych. Aby zaspokoić te potrzeby, utworzono świetlicę terapeutyczną, która jednak w krótkim czasie nie była w stanie zapewnić miejsc dla wszystkich absolwentów. Rozmowy z rodzicami dorosłych podopiecznych pozwoliły dostrzec różnorodność problemów, z jakimi zmagają się w codziennym życiu. Zaczęto poszukiwać nowych form wsparcia i pierwszym z etapów tego procesu było nawiązanie współpracy z innymi organizacjami i instytucjami działającymi na terenie Zabrze na rzecz dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną. Dzięki tej współpracy ok. 100 absolwentów Centrum znalazło swoje miejsce w świetlicy terapeutycznej prowadzonej przez stowarzyszenie, część uczestniczy w warsztatach terapii zajęciowej, część trafiła do DPS-ów, a jeden założył rodzinę. Jednak pewna grupa ONI nadal nie otrzymuje odpowiadającego na ich potrzeby wsparcia. Wobec powyższego opracowano model, który odpowiadałby na potrzeby dorosłych osób niepełnosprawnych i wspierałby ich rodziców/ opiekunów.

Celem opracowanego modelu ma być stworzenie warunków dorosłym osobom z niepełnosprawnością intelektualną do osiągnięcia samodzielności, podejmowania własnych decyzji, realizacji swoich potrzeb społecznych i zawodowych, sprzyjających godnemu i bezpiecznemu życiu. Celem wspierania rodzin osób z niepełnosprawnością intelektualną jest kształtowanie umiejętności radzenia sobie z trudnościami wynikającymi z wychowania i sprawowania opieki nad osobą z niepełnosprawnością, postaw wspierających samodzielność ONI oraz zapobieganie syndromowi wypalenia sił u rodziców. System środowiskowego wsparcia opiera się na współdziałaniu i współpracy wszystkich instytucji i organizacji działających w środowisku lokalnym na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną. Założono, że model będzie testowany z udziałem 30 dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin. Jednak niektóre formy wsparcia będą dedykowane dla większej liczby dorosłych ONI. W modelu opisanych jest 30 form wsparcia. Formy te zostały dobrane w taki sposób, aby ONI mogły w pełni funkcjonować w środowisku, pełnić różne role społeczne, korzystać z terapii, edukacji, rehabilitacji medycznej, społecznej, zawodowej i rozwijać swoje zainteresowania.

W Zabrzu będą testowane przede wszystkim nowoutworzone formy wsparcia takie jak:

- Centrum Wsparcia Środowiskowego,
- mieszkanie treningowe,



Konkurs „Gmina przyjazna rodzinie 2019”

Dobre praktyki zwycięskich gmin

w obszarze polityki prorodzinnej w 2019 roku

- hostel,
- klub samopomocy (w postaci świetlicy popołudniowej),
- krąg wsparcia,
- mieszkanie w domu rodzinnym ze wsparciem,
- trening mieszkaniowy w domu rodzinnym,
- zatrudnienie wspomagane,
- usługi wytchnieniowe,
- usługi zdrowotne,
- Centrum Usług Płatnych, w szczególności usługi transportowe,
- asystentura osoby z niepełnosprawnością intelektualną,
- samopomocowe grupy wsparcia (w szczególności dla ojców).

Kluczowym elementem modelu jest działalność Centrum Wsparcia Środowiskowego, instytucji prowadzonej przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zabrze, której podstawowym celem jest diagnozowanie potrzeb, koordynowanie oraz udzielanie wsparcia „szytego na miarę” potrzeb dorosłych osób z niepełnosprawnością i ich rodzin. Obecnie badania psychologiczne koncentrują się na przede wszystkim na diagnozowaniu dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w celu określenia form wsparcia dziecka w okresie jego edukacji. Centrum Wsparcia Środowiskowego uzupełnia te braki i prowadzi diagnozę opartą na możliwościach funkcjonowania dorosłych ONI w środowisku społecznym. Aby nie dopuścić do regresu rozwojowego oraz izolacji społecznej tych osób, ich umiejętności muszą stale być doskonalone i podtrzymywane.

Dorosłość osób z niepełnosprawnością intelektualną jest inna niż osób zdrowych, jednak ONI na miarę swoich możliwości i przy wsparciu innych podmiotów, powinny dążyć do samodzielności i podejmowania odpowiedzialności za własne życie. Aby zachęcić do podejmowania takich prób, uczestników testowania modelu podzielono na trzy grupy profilowe w zależności od ich stopnia samodzielności:

Profil I. Osoby dorosłe uczęszczają do świetlic terapeutycznych lub warsztatów terapii zajęciowej. Niewielka część ONI korzysta z możliwości udziału w zajęciach popołudniowych. Większość matek nie pracuje, zajmuje się opieką nad osobą zależną. Brakuje im usług wytchnieniowych i zabezpieczenia opieki w sytuacjach kryzysowych. Jeśli rodzice nie mają już siły opiekować się ONI lub po ich śmierci ONI korzystają z usług DPS-u.

Rozwiązanie: *Dla tych osób istotą jest jak najdłuższy pobyt w domu rodzinnym, w środowisku osób bliskich, znajomych, dających poczucie bezpieczeństwa, ciepła rodzinnego. Aby to osiągnąć trzeba rodzinom ONI pomóc w sprawowaniu codziennej opieki, zapewnić usługi wytchnieniowe i pomoc finansową. Dzięki temu dłużej będzie można uniknąć pobytu ONI w domach pomocy społecznej.*



Konkurs „Gmina przyjazna rodzinie 2019”

Dobre praktyki zwycięskich gmin w obszarze polityki prorodzinnej w 2019 roku

Profil II. Osoby dorosłe korzystają z warsztatów terapii zajęciowej. Niewielka część ONI korzysta z możliwości udziału w zajęciach popołudniowych. Większość matek nie pracuje, zajmuje się opieką nad osobą zależną. Brakuje im usług wytchnieniowych i zabezpieczenia opieki w sytuacjach kryzysowych. Jeśli rodzice nie mają już siły opiekować się ONI lub po ich śmierci ONI korzystają z usług DPS-u.

Rozwiązanie: *Dla tych osób ważne jest, aby poprzez różnorodne formy wsparcia utrwalać, doskonalić i rozwijać ich umiejętności, które w przyszłości pozwolą im na życie w środowisku lokalnym i korzystanie z form mieszkalnictwa wspieranego. Ponadto należy też wspierać rodziny ONI, tak by jak najdłużej były w stanie opiekować się ONI, ale jednocześnie zachęcać rodziny ONI do podejmowania aktywności zawodowej i społecznej. Dlatego też proponuje się przede wszystkim testowanie tych form, które sprzyjać będą usamodzielnianiu i niezależności ONI oraz zmniejszając obciążenie dla systemu pomocy społecznej, wynikających z realizacji potrzeb w zakresie świadczeń pielęgnacyjnych, zasiłków dla opiekuna czy specjalnych zasiłków opiekuńczych.*

Profil III. Osoby dorosłe z tego profilu korzystają z ZAZ-u (tylko 60 miejsc) lub nie pracują. Większość matek nie pracuje, zajmuje się opieką nad osobą zależną, mimo że umiejętności funkcjonowania ONI pozwalają im na samodzielne życie. Jeśli rodzice nie mają siły już się nimi opiekować lub po ich śmierci ONI pozostają w rodzinach lub korzystają z usług DPS-u.

Rozwiązanie: *Osoby z niepełnosprawnością intelektualną funkcjonujące na poziomie tego profilu powinny dawać sobie radę samodzielnie w codziennym życiu lub z niewielkim wsparciem. Ważne jest, aby wzmacniać ich umiejętności mieszkaniowe, zawodowe i społeczne.*

Zasoby i współpraca

Istniejący model opieki środowiskowej wykorzystuje zasoby kadrowe i lokalowe gminy i organizacji pozarządowych. W realizacji przedsięwzięcia biorą udział: Urząd Miasta Zabrze, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Centrum Integracji Społecznej, placówki dziennego pobytu, placówki oświatowe i medyczne, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, ośrodki rehabilitacyjne, placówki aktywizacji zawodowej, Centrum Wolontariatu, Oddziały ZUS i PFRON.

Źródło: „Z inkluzją na ty” - środowiskowy model wsparcia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną, <http://ztr.zabrze.pl/wp-content/uploads/2017/05/Z-INKLUZJ%C4%84-NA-TY.pdf> [odczyt: 13.11.2019 r.].



Konkurs „Gmina przyjazna rodzinie 2019”

Dobre praktyki zwycięskich gmin

w obszarze polityki prorodzinnej w 2019 roku

Miasto Rybnik	
Tytuł inicjatywy	„RAR – Rybnicka Akademia Rodziny”
<p>Rybnicka Akademia Rodziny to kompleksowy projekt ukierunkowany na wzrost jakości i dostępności usług społecznych w zakresie wsparcia rodziny. Zadania realizowane w ramach RAR obejmują wspieranie rodziny i rodzinnej pieczy zastępczej, wsparcie szkoleniowe i doradcze, terapię i warsztaty rozwojowe, wsparcie środowiskowe dzieci i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, szkolenia i superwizje dla osób świadczących usługi społeczne oraz wsparcie dodatkowe.</p> <p>Wsparcie rodziny i rodzinnej pieczy zastępczej: Składa się z 4 elementów: diagnozy potrzeb uczestników, prowadzenia specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, mediacji rodzinnych i organizacji imprez integrujących rodziny.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Diagnoza potrzeb uczestników</i> (wraz z diagnozą otoczenia społecznego) to analiza sytuacji osobistej, prawnej i życiowej, przeprowadzona przez psychologa i pedagoga, mająca na celu ocenę obecnej sytuacji uczestnika, jego potrzeb i doboru dla niego odpowiedniej formy wsparcia. Na diagnozę jako pierwszą formę wsparcia w ramach projektu kierowane będą wszystkie osoby zakwalifikowane do udziału w projekcie (poza dziećmi wspieranymi w ramach placówek wsparcia dziennego). Liczba osób objętych wsparciem - 195; ➤ <i>Specjalistyczne poradnictwo rodzinne</i> to praca z rodziną biologiczną oraz bieżące wsparcie rodzin zastępczych. Tworzy zintegrowaną usługę społeczną poprzez pracę indywidualną z członkami rodzin naturalnych i zastępczych. W ramach RAR oferowane jest: <ul style="list-style-type: none"> – poradnictwo pedagogiczne, mające na celu wzmocnienie kompetencji rodzicielskich, poprawę relacji rodzic-dziecko, wspomaganie rozwoju dziecka, – poradnictwo psychologiczne, obejmujące relacje rodzinne, wewnątrzrodzinną komunikację, role w rodzinie, wartości rodziny i jej poszczególnych członków. Celem poradnictwa jest pomoc w rozwiązywaniu kryzysów rozwojowych, rodzinnych, problemów emocjonalnych, trudności wychowawczych itp., – poradnictwo prawne, obejmujące w szczególności regulacje z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego. Liczba osób objętych wsparciem - 195; ➤ <i>Mediacje rodzinne</i> mają na celu rozwiązywanie konfliktów i trudnych sytuacji pomiędzy członkami rodziny. W programie przewidziano 25 postępowań (1 postępowanie = 6 spotkań po ok.1 h). Liczba osób objętych wsparciem - 50; 	



Konkurs „Gmina przyjazna rodzinie 2019”

Dobre praktyki zwycięskich gmin

w obszarze polityki prorodzinnej w 2019 roku

- *Organizacja Dni Rodziny* - pikniku dla rodzin biologicznych i rodzin zastępczych (4 edycje). Liczba osób objętych wsparciem - 250.

Wsparcie szkoleniowe i doradcze rodzin zastępczych:

Składa się z 4 elementów: prowadzenia grupy wsparcia rodzin zastępczych, mentoringu, szkoleń dla rodziców zastępczych i kandydatów na rodziny zastępcze.

- *Grupa wsparcia rodzin zastępczych* to spotkania rodziców, mające na celu grupowe omawianie problemów i poszukiwanie rozwiązań związanych z rodzicielstwem zastępczym, a także omawianie sytuacji trudnych, związanych z wychowywaniem dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym. Głównym celem grupy wsparcia jest wymiana doświadczeń oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu. Raz na kwartał na spotkanie zapraszany jest specjalista np. psycholog, radca prawny, seksuolog, kurator, specjalista od zaburzeń więzi itp. (w zależności od potrzeby grupy). Grupa wsparcia prowadzona jest przez moderatora (średnio 10 osób w grupie). Spotkania grupy odbywają się raz w miesiącu. Liczba osób objętych wsparciem - 35;
- *Mentoring* jest prowadzony przez rodziców zastępczych z 10-letnim doświadczeniem. Jego celem jest indywidualna praca nad problemami poszczególnych rodziców. Mentor udziela kompleksowego wsparcia w odpowiedzi na problem w rodzinie zastępczej, bazując na swojej wiedzy i doświadczeniu. W działanie zaangażowanych jest 2 mentorów (średnio 40 h na każdy miesiąc). W ramach mentoringu objętych wsparciem zostanie 35 osób (rodziców zastępczych);
- *Szkolenia podnoszące kompetencje rodziców zastępczych* są organizowane przez Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Rybniku, w Centrum Usług Wsparcia Rodziny w Rybniku dla grupy maks. 16 osób;
- *Szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze* (według programu „Rodzina”, zatwierdzonego przez MRPiPS), których celem jest przygotowanie kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej oraz nabycie przez osoby pracujące z dzieckiem i rodziną umiejętności wzmacniania i wspierania rodziny naturalnej dziecka, zastępczej (spokrewnionej z dzieckiem, niezawodowej, zawodowej rodziny zastępczej, osób prowadzących rodzinne domy dziecka i placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego).



Konkurs „Gmina przyjazna rodzinie 2019”

Dobre praktyki zwycięskich gmin

w obszarze polityki prorodzinnej w 2019 roku

Wsparcie środowiskowe dzieci i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym:

Obejmuje cztery zadania: usługi wsparcia rodziny w postaci pomocy w opiece i wychowaniu dzieci, streetworking, warsztaty tematyczne dla dzieci z rodzin zastępczych oraz wyjazdy dla dzieci z pieczy zastępczej.

- *Usługi wsparcia rodziny w postaci pomocy w opiece i wychowaniu dzieci* polegają na rozszerzeniu oferty 6 placówek wsparcia dziennego o wsparcie psychologiczne dla dzieci i młodzieży w zakresie diagnozowania zaburzeń i deficytów w sferze społecznej i psychologicznej, a także prowadzenie indywidualnych zajęć i konsultacji oraz warsztatów rozwojowych dla podopiecznych Placówek Wsparcia Dziennego (PWD) - 2 psychologów w 6 PWD. Liczba osób objętych wsparciem - 50;
- *Streetworking* (pedagogika ulicy). Praca z grupą poprzedzona jest zawsze okresem diagnozy środowiska oraz etapem wyboru właściwych osób do objęcia wsparciem. 3 opiekunów (10 osób na każdego opiekuna). Częstotliwość zajęć – 5 dni w tygodniu;
- *Warsztaty tematyczne dla dzieci z rodzin zastępczych*. Ich celem jest integracja dzieci z rodzin zastępczych oraz modelowanie zachowań prospołecznych w grupie rówieśniczej dzieci o podobnej sytuacji. Dzieci nabywają także umiejętności radzenia sobie ze stresem, przezwycięzania słabości i lęków oraz rozwijania sprawności i zainteresowań. Prowadzone są między innymi warsztaty fotograficzne, sportowe, muzyczne oraz plastyczne, dostosowane do wieku i możliwości dzieci.
- *Wycieczka/ rajd górski dla dzieci z pieczy zastępczej*. 4 wycieczki, każda dla 40 osób.

Terapia i warsztaty rozwojowe:

Obejmują 3 elementy: terapię indywidualną i grupową, grupę wsparcia dla osób w kryzysie oraz warsztaty rozwojowe.

- *Terapia indywidualna i grupowa* obejmuje konsultacje interwencyjne i terapeutyczne w sytuacjach kryzysowych oraz konsultacje terapeutyczne długoterminowe dla osób i rodzin. Liczba osób objętych wsparciem - 40;
- *Grupa wsparcia dla osób w kryzysie* jest związana z pojawieniem się choroby/ niepełnosprawności w rodzinie. Grupa umożliwia wymianę doświadczeń, eksplorowania trudnych emocji, wspólnego poszukiwania rozwiązań i zasobów pomocnych w przezwycięzaniu kryzysu. Liczba osób objętych wsparciem - 6;



Konkurs „Gmina przyjazna rodzinie 2019”

Dobre praktyki zwycięskich gmin

w obszarze polityki prorodzinnej w 2019 roku

- *Warsztaty rozwojowe*, które podzielono na następujące bloki tematyczne:
 - *Warsztaty więzi*,
 - *Warsztaty wspierania zdrowia i procesu zdrowienia*, prowadzone są według programu dr Carla Simontona i dedykowane przede wszystkim osobom z diagnozą onkologiczną lub inną chorobą zagrażającą życiu. Mogą z nich też skorzystać osoby zdrowe, wspierające swoich bliskich w procesie leczenia. Celem warsztatów jest poprawa jakości życia tych osób i pomoc w przezwyciężeniu trudnych emocji. Warsztaty pomagają chorym m.in. w procesie leczenia, często wpływając na jego efektywność,
 - *Warsztaty rozwojowe dla matek* to zajęcia, podczas których uczestniczki podnoszą swoje umiejętności w zakresie kształtowania i wypełniania roli córki, matki, kobiety. Warsztaty dostarczają wiedzy jak wzmacniać umiejętności utrzymywania konstruktywnych relacji oraz zwiększać samoświadomość na temat pełnionych ról w życiu, w tym roli matki zastępczej, adopcyjnej i matki biologicznej,
 - *Warsztaty rozwojowe dla dziewcząt* – podczas warsztatów uczestniczki podnoszą swoje umiejętności w zakresie pracy nad poczuciem tożsamości i przynależności (rodzina pochodzenia i rodzina zastępcza/ adopcyjna), pełnionych ról, poczucia własnej wartości, samooceny oraz profilaktyki zaburzeń odżywiania,
 - *Warsztaty rozwojowe „Szkoła dla rodziców”* (3 edycje) – odbywają się dla rodziców biologicznych, których dzieci trafiły lub mogą trafić do pieczy zastępczej, rodziców adopcyjnych i pozostałych.

Podczas warsztatów uczestnicy kształtują umiejętności z zakresu metod wychowawczych wolnych od przemocy, radzenia sobie z trudnymi emocjami swoimi i dzieci, komunikacji, wypracowania zasad panujących w rodzinie. Poznają także metody radzenia sobie w sytuacjach trudnych i kryzysowych. Grupy warsztatowe prowadzi się w parze koedukacyjnej.

Szkolenia i superwizje dla osób świadczących usługi społeczne:

- *Szkolenia dla wychowawców Placówek Wsparcia Dziennego „17-tka”* – średnia liczba osób w grupie to 10. Łącznie przeszkolonych zostanie 19 osób, z czego 16 z obecnych placówek oraz 3 nowych pedagogów ulicy. 2 grupy x 4 (po 2 szkolenia w każdym roku realizacji projektu dla każdej grupy, łącznie 8 szkoleń). Przykładowe tematy szkoleń: dialog motywujący w pracy z trudnym nastolatkiem, praca z rodziną dysfunkcyjną, praca z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowym, zachowania ryzykowne młodzieży a możliwości przeciwdziałania, system wychowawczy w placówce - kary i nagrody, konsekwencje, momenty kryzysowe w życiu wychowanków,



Konkurs „Gmina przyjazna rodzinie 2019”

Dobre praktyki zwycięskich gmin

w obszarze polityki prorodzinnej w 2019 roku

- *Szkolenia dla pracowników Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Rybniku* (ma być przeszkolonych łącznie 14 osób - koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, pedagogów oraz psychologów). Tematyka szkoleń (6 szkoleń 1-dniowych): przeciwdziałanie zawodowemu wypaleniu, podniesienie kompetencji koordynatorów pieczy zastępczej, podejmujących działania w celu reintegracji rodziny, praca z dzieckiem z zaburzeniami więzi i przywiązania, z dzieckiem z FAS, z dzieckiem z zaburzeniami zachowania, z dzieckiem po wykorzystaniu seksualnym;
- *Szkolenia trenerskie*. W ramach Rybnickiej Akademii Rodziny uprawnienia trenerskie według programu szkoleniowego „Rodzina” (zatwierdzonego przez MRPiPS) uzyskało czterech pracowników ORPZ. Celem szkolenia było przygotowanie trenerów oraz pozyskanie certyfikatów uprawniających do prowadzenia szkoleń według programu „Rodzina” dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej. Szkolenie obejmowało 120 h szkoleniowych i 10 h praktyki trenerskiej;
- *Superwizje pracowników ORPZ* – grupa 8-10 osób 1 raz na miesiąc;
- *Superwizje pracowników Stowarzyszenia „17-tka”* – grupa 8-10 osób 1 raz na kwartał;
- *Superwizje dla psychologa Stowarzyszenia „RAZEM”* – 1 raz na kwartał.

Wsparcie w ramach tego zadania dedykowane jest dla osób świadczących usługi społeczne (Stowarzyszenie „17-tka”, ORPZ, Stowarzyszenie „RAZEM”) i wpływa bezpośrednio na podniesienie jakości tych usług dla uczestników projektu.

Wsparcie towarzyszące:

Zapewnienie wsparcia towarzyszącego umożliwi uczestnictwo w projekcie osobom, dla których główną barierą dostępu do tego typu działań jest brak środków finansowych oraz konieczność zapewnienia opieki nad osobą zależną (np. dziećmi). Ponadto zaplanowano również zakup zabawek oraz gier i materiałów plastycznych dla dzieci, które będą miały zapewnioną opiekę w trakcie zajęć rodziców. Refundacja przejazdów jest dostępna wyłącznie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które zamieszkują odległe od centrum dzielnicy Rybnika (Boguszowice, Chwałowice, Niewiadom, Niedobczyce, itp.) oraz z okolic Rybnika. Następuje na wszystkich etapach projektu (zwrot kosztów najtańszego środka transportu na danej trasie). Opieka nad dziećmi do lat 7/ osobą zależną organizowana będzie w większości przypadków w Centrum Wsparcia Rodziny w Rybniku, gdzie będą się odbywały poszczególne formy wsparcia dla rodzin. Zabawki, gry i materiały plastyczne i piśmiennicze dostępne są w Centrum Usług Wsparcia Rodziny i korzystają z nich dzieci uczestników projektu podczas zaplanowanych dla dorosłych form wsparcia.



Konkurs „Gmina przyjazna rodzinie 2019”

Dobre praktyki zwycięskich gmin

w obszarze polityki prorodzinnej w 2019 roku

Działania dodatkowe

Rybnicka Akademia Rodziny (RAR) stale poszerza swoją ofertę. Obok działań skierowanych do grup odbiorców określonych w projekcie pojawiają się nowe wyzwania i potrzeby społeczne. Jedną z najnowszych inicjatyw jest podjęcie współpracy ze Stowarzyszeniem „Za Wcześniej”, którego głównym celem jest upowszechnianie działań na rzecz problemu wcześniactwa oraz straty dziecka. Na terenie Centrum Wspierania Rodziny stowarzyszenie prowadzi obecnie grupę wsparcia dla rodziców po stracie dziecka.

Kolejną ważną inicjatywą wspieraną przez RAR jest integracja ze środowiskiem lokalnym imigrantów w ramach autorskiego projektu Stowarzyszenia „17-tka” – projekt „28 Dzielnic”. Działania te skierowane są głównie do osób planujących długotrwały pobyt na terenie RP i osiedlających się w Rybniku razem ze swoimi rodzinami. Są to imigranci z Ukrainy, Białorusi, Kazachstanu i innych państw. Działania podejmowane w ramach „28 Dzielnic” mają na celu wzmocnienie integracji w środowisku lokalnym poprzez m.in. organizację kursów językowych, spotkań tematycznych, warsztatów rozwojowych i artystycznych, a także umożliwienie podtrzymania tożsamości narodowej. Od września zostanie wdrożony kolejny innowacyjny pomysł i rusza pierwsza szkołka języka ukraińskiego dla dzieci, gdzie młodzi imigranci będą mieli możliwość nauki języka ojczystego oraz zapoznania się z literaturą. Do realizacji zadań udostępniony został lokal w centrum miasta, gdzie docelowo ma powstać Kawiarenka Społeczna. W projekcie obecnie uczestniczy 100 uczestników na stałe oraz około 100 osób okazjonalnie. Program cieszy się dużym zainteresowaniem ze strony obcokrajowców.

Projekt Rybnicka Akademia Rodziny jest finansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Kwota przewidziana na realizację tego projektu to 1 822 369,86 zł, z czego 1 694 803,97 zł to kwota dofinansowania z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Źródło: Opracowanie na podstawie wniosku złożonego w konkursie „Gmina przyjazna rodzinie 2019” przez Miasto Rybnik w lipcu 2019 roku.



Konkurs „Gmina przyjazna rodzinie 2019”

Dobre praktyki zwycięskich gmin

w obszarze polityki prorodzinnej w 2019 roku

Gmina Bobrowniki	
Tytuł inicjatywy	„Aktywność, bezpieczeństwo i zadowolenie rodziny – siłą rozwoju społecznego gminy Bobrowniki”
<p>Bobrowniki to gmina wiejska, na terenie której położonych jest 8 sołectw: Bobrowniki, Dobieszowice, Myszkowice, Rogoźnik, Sączów, Siemonia, Twardowice i Wymysłów.</p> <p>Rekomendowane działania przedstawione w formie dobrych praktyk są realizowane na całym obszarze administracyjnym Gminy Bobrowniki. Lokalna polityka prorodzinna obejmuje przedsięwzięcia związane z opieką, wychowaniem i edukacją dzieci i młodzieży, wsparcie rodzin zagrożonym wykluczeniem społecznym, rozwój infrastruktury przyjaznej rodzinom, imprezy integrujące rodziny, działania prowadzone na rzecz seniorów oraz profilaktykę zdrowotną</p> <p>Działania związane z opieką, wychowaniem i edukacją dzieci i młodzieży:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Od wielu lat Gmina Bobrowniki bierze udział w programie „MALUCH”. Z jego środków w 2011 roku wybudowano żłobek. Jednocześnie co roku wnioskuje o wsparcie finansowe na utrzymanie funkcjonowania placówki. W 2018 roku zwiększono liczbę miejsc w żłobku o 21; ➤ W przedszkolu w Bobrownikach i Sączowie zaplanowano zajęcia dla dzieci z niepełnosprawnościami, ukierunkowane na poprawę stanu rozwoju dziecka. Z kolei w przedszkolu w Siemoni zwiększono o liczbę miejsc o 25 oraz doposażono nowe pomieszczenie przedszkolne w niezbędne pomoce dydaktyczne i meble; ➤ Szkołę podstawową w Bobrownikach wyposażono w 2 ekologiczne, nowoczesne pracownie, które umożliwiają atrakcyjną naukę przyrody, geografii, biologii, ekologii, fizyki, geografii czy chemii. Dofinansowanie blisko 30 tys. zł; ➤ Wybudowano nowe boisko w Siemoni przy szkole podstawowej. Inwestycja była finansowana w ramach programu Mały Klub z Ministerstwa Sportu i Turystyki, a jej wartość to około 700 tys. zł, z czego połowa została dofinansowana przez Ministerstwo Sportu i Turystyki; ➤ W 2018 r. w letnich półkoloniach uczestniczyło 30 dzieci z terenu gminy. W zimowych, organizowanych podczas ferii świątecznych - 40 osób, w feriach zimowych - 40 osób (wyjazdy były 5-dniowe). 30 dzieci i młodzieży z Bobrownik, pochodzących z rodzin wielodzietnych, korzystających z pomocy społecznej, z rodzin bezrobotnych i z rodzin zagrożonych uzależnieniami uczestniczyło w koloniach nad Bałtykiem. Wyjazdy finansowane są z funduszu Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Ponadto, gmina finansuje wyjazdy dzieci i młodzieży na obozy strażackie i narciarskie; 	



Konkurs „Gmina przyjazna rodzinie 2019”

Dobre praktyki zwycięskich gmin

w obszarze polityki prorodzinnej w 2019 roku

- w Rogoźniku utworzono Gminny Klub Młodzieżowy (projekt sfinansowano w ramach Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii oraz ze środków własnych Gminy) dla 30 dzieci;
- W Bobrownikach działa Uniwersytet Dziecięcy, który ma na celu rozwijanie potencjału twórczego i intelektualnego dzieci w wieku 6-12 lat. Cykl obejmuje 10 seminariów, Wykłady prowadzone są przez kadrę pedagogiczną Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej. Ilość dzieci - 30;
- W 2018 roku z terenu Gminy Bobrowniki w nauce pływania udział wzięło 120 dzieci. 80% kosztu 20- lekcyjnego kursu pokrywa Ministerstwo Sportu i Turystyki;
- Rozwój młodych talentów w ramach Szkolnej Orkiestry Dętej "Allegretto", w której uczestniczy 38 uczniów w wieku powyżej 9 lat;
- Gmina realizuje program wsparcia dla rodzin wielodzietnych – wydaje Karty Dużej Rodziny (ilość wydanych kart w latach 2014-2018 – 354);
- Na terenie gminy w pieczy zastępczej przebywa 7 dzieci.

Pomoc rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym:

- *Realizacja projektu „Chcieć to móc – razem możemy więcej - aktywna integracja osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym”, skierowanego do 30 mieszkańców gminy zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osób niepełnosprawnych, bezrobotnych, poszukujących pracy oraz nieaktywnych zawodowo. Projekt zakłada podejmowanie kompleksowych działań aktywnej integracji o charakterze społecznym i zawodowym, skierowanych do osób korzystających z pomocy społecznej. Na zadania związane z powyższym projektem wydatkowano w 2018 r. kwotę 88 420,13 zł. Wsparciem objęto 11 osób. W ramach projektu uczestnicy wzięli udział w 16 spotkaniach w treningach kompetencji i umiejętności społecznych;*
- *Gminna Wigilia pod chmurką.* Wydarzenie organizowane wspólnie z Ośrodkiem Pomocy Społecznej na placu przy kościele w Rogoźniku, gdzie zbierają się mieszkańcy, aby wspólnie kolędować, złożyć sobie życzenia, podzielić się opłatkiem, spróbować tradycyjnych potraw oraz wysłuchać występu dzieci z Gminnego Klubu Młodzieżowego. Tego dnia najbardziej potrzebujący otrzymują paczki (100 paczek w 2018 roku). Spotkanie finansowane w ramach Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii i środków własnych;
- *Powołanie i działania Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, wydawanie niebieskich kart.* Ilość założonych niebieskich kart 16 (10 policja, 6 OPS), liczba zamkniętych kart – 9, w tym 5 kart uznanych za bezzasadne i 4 - gdzie ustała przemoc domowa.



Konkurs „Gmina przyjazna rodzinie 2019”

Dobre praktyki zwycięskich gmin

w obszarze polityki prorodzinnej w 2019 roku

Rozwój infrastruktury przyjaznej rodzinom:

- *Budowa placów zabaw*, w tym w ramach konkursu „Inicjatywa Sołecka”, organizowanego przez Zarząd Województwa Śląskiego. W 2019 roku dofinansowanie na budowę i doposażenie placów zabaw w wysokości 60 tys. zł otrzymają wszystkie sołectwa z gminy Bobrowniki tj. Bobrowniki, Dobieszowice, Myszkowice, Rogoźnik, Sączów, Siemonia, Twardowice i Wymysłów;
- W ramach Programu Otwartej Strefy Aktywności 2019 Ministerstwa Sportu i Turystyki zostaną dofinansowane przy szkołach zestawy *sprawnościowe* dla młodszych dzieci, ścianki wspinaczkowe, huśtawki dwuosobowe, urządzenia do ćwiczeń, stoły z planszami szachowymi wraz z ławeczkami i huśtawki (łącznie 4 obiekty). Koszt: 400 tys., w tym prawie 200 tys. dofinansowania;
- *Park w Rogoźniku z wyremontowanym amfiteatrem* z nowoczesną sceną i zapleczem dla ok. 2.500 widzów promuje wśród rodziców i dzieci aktywny wypoczynek oraz jest idealnym miejscem weekendowych wycieczek dla całych rodzin. Park zajmuje powierzchnię ok. 64 ha. Na jego terenie znajduje się jezioro, kanał wodny, pole namiotowe oraz miejsce na wieczorne potańcówki. W sezonie letnim czynne są liczne punkty gastronomiczne. W trosce o bezpieczeństwo użytkowników, w miejscu starego, zniszczonego i nie nadającego się do użytku placu zabaw powstał nowy, wyposażony w nowoczesne urządzenia rekreacyjne dla dzieci i młodzieży, w tym rolkostradę. Plac zabaw wyposażony został w zestaw integracyjny, zestaw zabawowy dla dzieci w wieku 6-12 lat, huśtawki dla dzieci do 6 i powyżej 6 lat, kiwaki na sprężynie oraz linarium - piramidę wspinaczkową. Obok linarium znajduje się fitness outdoor w ramach którego ustawione są urządzenia sprawnościowe oraz skatepark. Park został odnowiony w ramach projektu pn. „Budowa infrastruktury okołoturystycznej na terenie parku w Rogoźniku”, realizowanego w latach 2013/2014 z o wartości całkowitej 1 246 837,09 z czego dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wynosiło 961 682,39 zł;
- *Budowa ścieżek rowerowych i dwóch centrów przesiadkowych*. Na terenie gminy do końca 2018 r. wybudowano 9,2 km dróg rowerowych, a ostatnio w ramach Centrum Przesiadkowego w Sączowie przybyło kolejnych 3,2 km. W 2018 roku wybudowano 2 centra przesiadkowe w Dobieszowicach (na styku 3 miejscowości: Bobrownik, Rogoźnika i Dobieszowic) i w centrum Sączowa. Sieć dróg rowerowych prowadzi od Wojkowic przez Rogoźnik, Dobieszowice do centrum miejscowości Siemonia, Sączów. Są one częścią infrastruktury rowerowej na odcinku od Sławkowa, przez Dąbrowę Górnica, Sosnowiec, Będzin, Czeladź, Wojkowice i gminę Bobrowniki w kierunku Siewierza. Przez gminę przebiega także



Konkurs „Gmina przyjazna rodzinie 2019”

Dobre praktyki zwycięskich gmin w obszarze polityki prorodzinnej w 2019 roku

37,9 km szlaków rowerowych (Szlak Tysiąclecia – 5,2 km, Szlak Historii Górnictwa Górnos Śląskiego – 3 km, Szlak Świerklaniecki – 8,4 km, Szlak św. Jakuba - 7,3 km, Szlak Obszaru Warownego „Śląsk” - 5 km oraz szlaki w rogożnickim parku - 8 km);

- *Poprawa bezpieczeństwa drogowego.* Zabudowa przejść dla pieszych w następujących miejscach: Bobrowniki Szkoła, Dobieszowice Szkoła, Wymysłów OSP, Rogoźnik Szkoła, Rogoźnik Osiedle Robotnicze oraz przejść dla pieszych w Twardowicach przy ul. Sienkiewicza i Wolności, Sączowie OSP (2 miejsca), Rogoźniku Kościół (2 miejsca);
- *Projekt rekultywacji zbiornika wodnego.*

Imprezy integrujące rodziny:

- *Dni Gminy Bobrowniki* - dwudniowa impreza masowa z której korzysta około 4.500 mieszkańców;
- *Gminny Dzień Dziecka;*
- *Child Snow Day* - darmowa przejażdżka bryczką po terenie rogożnickiego parku oraz ognisko. Ilość uczestników: 50 osób. Spotkanie finansowane w ramach Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii i środków własnych gminy;
- *Międzypokoleniowe podróże po narodowej literaturze.* Ze środków Programu FIO – Śląskie Lokalnie 2018-2019 przez 4 miesiące w gminie odbywały się warsztaty ze współczesnymi pisarzami oraz konkurs plastyczny i literacki. W projekcie uczestniczyło ok. 330 osób, w tym 60 dorosłych;
- *Organizacja imprezy edukacyjno-rozrywkowej „Dzień pełen gwiazd i spotkanie z Mikołajem”,* podczas której dzieci wzięły udział w spektaklu Teatru Maska z Krakowa. Odbyła się także I Edycja The Voice of Bobrowniki, a Mikołaj rozdał 100 dzieciom paczki świąteczne;
- *Majowy piknik sportowy i Rodzinny Dzień Sportowy* w Amfiteatrze w Rogoźniku;
- *Bieg Pod Pochodniami i Półmaraton Leśny* w Rogoźniku;
- *III Rajd w poszukiwaniu Mikołaja,* 50 uczestników wystartowało w 10 km marszu Nordic Walking po gminie Bobrowniki;
- *XII Turniej Tenisa Stołowego* zorganizowany przez Szkołę Podstawową w Siemoni. Do turnieju przystąpiło 49 zawodników;
- *Nocny Turniej Piłki Nożnej* w Sączowie;
- *Mikołajkowy Turniej Piłki Nożnej o Puchar Wójta Gminy* dla najmłodszych mieszkańców;
- *III Sączowski Turniej Szachowy „SZACH – MAT”,* dla dzieci ze szkół i przedszkoli z terenu Gminy Bobrowniki. Do Sączowa przyjechało czterdziestu trzech najlepszych szachistów w wieku od 5 do 15 lat;
- *Klub Sportowy „Płomień” - XI Sportowy Piknik Środowiskowy 2018;*



Konkurs „Gmina przyjazna rodzinie 2019”

Dobre praktyki zwycięskich gmin

w obszarze polityki prorodzinnej w 2019 roku

- Bieg z psem w ramach *Pucharu Samoyeda*;
- *Dzień Ziemniaka w Siemoni* – promowanie potraw z ziemniaka;
- *II Sąsiedzka Biesiada w Sączowie*;
- Ósma edycja *Siemoniady* – piknik.
- *Marsz forteczno-historyczny poprzez historię* (2018);
- *Drugi marsz historyczny* (2019).

Działania prowadzone na rzecz seniorów:

- *Uniwersytet Trzeciego Wieku*. Zajęcia prowadzone są przez wykładowców Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej i finansowane z budżetu gminy. Cykl 8 seminariów odbywa się w Gminnym Centrum Kultury i Sportu w Bobrownikach. Ilość seniorów - 60 osób;
- *Bobrownicki Nawigator Seniora* - uruchomienie Centrum Usług Społecznych oraz wsparcie grupowe dla min. 30 seniorów i ich otoczenia. Budynek, w którym odbywają się zajęcia i są świadczone usługi jest pozbawiony barier architektonicznych.

Profilaktyka zdrowotna:

- „*Program Profilaktyki Zakażeń Wirusem Brodawczaka Ludzkiego*” (HPV). Dofinansowanie w kwocie 15 720,00 zł. Liczba osób które skorzystały z programu w 2018 r. - 42. Koszt ogółem - 39.300 zł, koszt poniesiony przez gminę - 23.580 zł, koszt refundacji z NFZ - 15.720 zł;
- *Akcja medyczna podczas Dni Gminy Bobrowniki* (2018, 2019): badania EKG, cholesterolu glukozy, ciśnienia, porady dietetyka (104 os.), badania osteoporozy (45 os.), badanie słuchu (28 os.). Koszt - 8.155,5 zł;
- W 2018 r. kilka klubów sportowych otrzymało *dotację na zadania w zakresie sportu* na łączną kwotę 197.000 zł, w tym na zajęcia z zakresu gimnastyki ogólnorozwojowej i gimnastyki artystycznej dla dzieci i młodzieży, zorganizowano „*Festiwal Biegów w Rogoźniku 2018*” oraz *Diamond Academy - „Olimpiadę Przedszkolaków”* - bezpłatne zajęcia ruchowe we wszystkich przedszkolach gminy Bobrowniki.

Źródło: Opracowano na podstawie wniosku złożonego w konkursie „Gmina przyjazna rodzinie 2019” przez Gminę Bobrowniki w lipcu 2019 roku.